

Caspari Senter 1994 - 2002

Noen betraktninger fra sjefsstolen

TORKILD MASVIE

Det følgende er ingen analytisk, historisk fremstilling, men noen betraktninger fra mitt utsiktspunkt som senterets leder i ovennevnte tidsrom.

Da jeg begynte som leder av Caspari Senter sommeren 1994, kjente jeg senteret fra to tidligere studieopphold, fra 1985 under Kvarmes ledelse og fra 1988 under Elgvins ledelse. Bortsett fra stabens størrelse på mellom 4 og 6 heltidsansatte hadde virkeligheten forandret seg en del innen jeg ovetok. Et vesentlig pluss var det at senteret hadde lagt bak seg perioden med spenninger omkring eierskap og profil. La meg ta for meg de viktigste punktene i de utviklingstrekkene vi så de 8 årene jeg var involvert, hvilke problemer vi møtte, hvordan vi valgte å løse dem, og hvordan vi i løpet av 2002 kom i mål med hovedutfordringene.

Nye utfordringer i en ny tid

Innvandringen av nye messianske jøder brakte nye lederemner, nye visjoner og nye prosjekter i den messianske bevegelsen, som fant sin form i en kongregasjonalistisk menighetsstruktur. Forholdene ble større, mer uoversiktlige, dynamikken mer komplisert, og den kollektive hukommelsen ble kortere. Utfordringen for Caspari Senter ble en kontinuerlig oppsøkende markedsføring til de snart 80 menighetene som var etablert. Det sier seg selv at dette var en utfordring vi ikke kunne møte med våre begrensede personellressurser.

Samtidig oppsto det nye sentre. Med en viss overdrivelse kan en beskrive tendensen i Israel som "enhver menighet sitt studiesenter". Det kan være flere grunner til denne utviklingen, men en grunn er nok at messianske menigheter, som for det meste er finansiert fra utlandet, lettere kan bygge og vokse hvis "fundraisingen" er koplet opp mot prosjekter og visjoner som er store og signifikante. I denne situasjonen måtte Caspari Senter gjøre veivalg.

På utenlandsprogrammene opplevde vi at senterets tidlige hovedfokus på "kirkens jødiske røtter" var i ferd med å bli et tema som mange ville betjene kirkene med (dog med blandet kvalitet). Hva skulle vi satse på?

Senterets omdømme som norsk og luthersk var samtidig et konstant handikap. Caspari Senters programmer ble lokalt ofte benyttet mer på tross av enn på grunn av hvem en trodde vi var. Innvendingen mot om at senteret var luthersk, holdt seg i noen grad. Kun en ny, lokal leder av senteret ville kunne bidra til en forandring av dette.

Anklagen om at senteret var utenlandsk, var i større grad sant og skapte vansker for å spille en lokal rolle. Det meste av alt messiansk arbeid i Israel blir finansiert fra utlandet, men i folks bevissthet går skillet på hvem som eier institusjonen. Vi har hatt et lokalt styre som bestemmer de lokale programmer, og et internasjonalt styre hvor de lokale partnere har hatt halvparten av stemmene. Men som eier kunne likevel Israelmisjonens landsstyre legge ned hele senteret. For den messianske bevegelsen er dette ikke bare et teoretisk scenario. En har gjentatte erfaringer med tunge utenlandske misjonsorganisasjoner som etter skifte av ledelse, har gjort drastiske endringer som på en radikal måte påvirker lokale menigheter og personer. Langt inn blant de nærmeste lokale partnerne til Caspari senter var det usikkerhet. Ny struktur og lokal ledelse var nøkkelen.

Justering av kursen

Utviklingen måtte møtes med noen strategiske valg, og vi bestemte oss for å satse der vi alt var best:

1. Faglig teologisk kvalitet var det mest iøynefallende. Om det etterhvert var mange som jobbet innen emner vi arbeidet med, var det ingen institusjoner som hadde samme faglige tyngde. Studieprogrammer hos oss var de eneste som var skrevet spesielt for den israelske messianske virkeligheten. Publiseringen av Eusebius' kirkehistorie på hebraisk skjedde gjennom det israelske universitetsforlaget, med forord av en israelsk professor. Oskar Skarsaunes to lokale studiebøker ble nyskrevet og nyredigert før de ble publisert av IVP i 2002. Tidsskriftet *Mishkan* kom ut med punktlighet og kvalitet. Vi overtok det i 2000 fra United Christian Council in Israel uten at det gjorde noen forandring for vårt arbeid med tidsskriftet. Dobbeltnummeret "Facts and Myths about Messianic Congregations in Israel" (1999) ble

skjelsettende og brakte edruelighet inn der luftige tall og antakelser hadde rådt grunnen. Kai Kjær-Hansen og Bodil Skjøtt var nøkkelpersoner for flere av disse publikasjonene. Gjennom programmer og publikasjoner befestet senteret sin rolle som det internasjonalt dominerende faglige senter innenfor sitt felt.

2. Det andre utviklingsområdet var tilgjengelighet. Boken "Facts and Myths" hadde avslørt at 40% av de 5000 medlemmene i de 80 messianske menighetene hadde russisk som morsmål. Språklig purisme ble kastet på båten for å sikre oss at voksne russere som nok kunne forstå hebraisk tale, også skulle kunne delta i undervisning og studere tekstene på sitt morsmål. Dermed ble det russisk og engelsk oversettelse av studiebøkene. I tillegg bestemte vi oss for å tilby våre kurs gjennom de nye studiesystemene som andre etablerte, med det resultat at vi enkelte vintre var oppe i 70 kurs-studenter.
3. Samtidig skjedde det hos oss en gradvis større fokusering mot neste generasjon. Vi hadde alt et samarbeid om studieopplegg og lederopplæring med den israelske studentlagsbevegelsen, der både jøder, arabiske og utenlandske kristne er samlet i en organisasjon. Kursopplegg for sabbatskolelærere ble lagt til. Vi gikk inn i rollen som nettverkssenter for barne- og ungdomsopplæring i den messianske bevegelsen, en viktig rolle i en bevegelse der kongregasjonalismen bidrar til at en menighet ikke trenger å vite hva en annen holder på med. Vi har hatt opp mot 100 sabbatskolelærere på de årlige samlingene. Siste tiltak 2002 er kursing av team med unge som reiser til India for å evangelisere blant tusenvis av israelske ungdommer på leting etter New Age erfaring etter 3 utmattende års militærtjeneste i Israel.
4. Vi hadde og har et ekklesiologisk anliggende overfor kirkene internasjonalt: skal kirken ta sin egen ekklesiologi alvorlig, der jøde og ikke-jøde er ett i kirken, så må det jobbes på flere felter.

Først trengs en bevisstgjøring på at jøder alltid har vært en del av kirken. Historien om de Jesustroende jødene må fortelles. Sist på 1990 tallet startet forberedelsene til å skrive denne fortellingen under ledelse av Oskar Skarsaune og Reidar Hvalvik. Til bind 1 om antikken har 16 inter-

nasjonale forskere vært involvert. Boken vil bli utgitt på Hendrickson Publishers i USA høsten 2003. Hele historien om de Jesustroende jødene vil bli på tre (eller fire) bind og vil sysselsette en rekke bidragsytere i flere år fremover. Sammen med disse faglig banebrytende publikasjonene lanseres populærbøker for å få et bredere nedslag. Caspari Senter har et samarbeid med Menighetsfakultetet om forskningsprosjektet, og MF er også samtalepartner for utvikling av kompetansegivende kurs innen dette temafeltet - fra BA og MA opp til Ph.D nivå.

Men også de unge kirkene må finne sin plass i arbeidet blant jøder, selv om det ikke er jøder i deres land (jf oppstarten til Den Norske Israelsmisjon før det bodde jøder i Norge). Skal imidlertid unge kirker bli involvert, er det viktig at misjonærene som arbeider i disse kirkene har syn for jødernes frelse. Dette var utgangspunktet for at senteret midt på 1990-tallet startet pionerarbeidet med missiologi-kurs i Jerusalem. Misjonærer og misjonsforskere ble invitert til å arbeide med evangeliet i sin opprinnelige kontekst, for derved å få et redskap til å kontekstualisere evangeliet på misjonsfeltene. Den tilsiktede biefekten var at et møte med jøder og messianske jøder forhåpentligvis ville gi deltakerne syn for misjonsarbeid blant jøder. Tilbakemeldingene fra de små deltakergruppene var overveldende. De årlige kursene startet norsk, ble senere nordiske før vi åpnet opp og engelsk ble kursspråk. Den andre intifadaen satte imidlertid en effektiv stopper for dette banebrytende prosjektet.

Kirkene i den jødiske diaspora må også vekkes til ansvar overfor jødene. Vi kan med rimelig sikkerhet si at det store flertallet av Jesustroende jøder i verden er medlemmer av vanlige menigheter. I tillegg står vi i USA trolig foran en av de største jødiske assimileringer noen sinne. Flertallet av amerikanske jøder gifter seg med ikke-jøder. Tall fra San Francisco viser at der nærmer det seg hele 75%. Mange jøder får ektefelle med kristen kirketilhørighet. Dette er en unik mulighet for å dele evangeliet. Samtidig tvinges kirkene til å bli et åndelig hjem også for jøder som tror på Jesus. Den bibelske virkeligheten med menigheter bestående av jøder og ikke-jøder, har kommet tilbake. Det må finnes måter der jødiske medlemmer får rom til jødisk identitet og jødisk livsstil midt i den lokale kirken de er medlemmer av. Hele temaet omkring blandingsekteskap og jødisk identitet for barna er igjen aktuelt. Paulus omskar Timoteus, sønn i et blandet ekteskap. Dette blir normaltema for kirkene i den jødiske diaspora. Ekklesiologisk har kirkene ikke anledning til å henvise disse menighetsleddene til de messianske forsamlingene. Enhver menighet skal være

istand til å håndtere disse sakene. Prester og teologer var ment å konfronteres med disse utfordringene fra Caspari Senter under studieturer til Israel.

Krise og løsning

Med utbruddet av intifadaen høsten 2000 ble imidlertid det internasjonale kursarbeidet lagt i grus, og senterets ambisjoner om å påvirke kirkene ble kraftig redusert når kirkene sluttet å lage studieturer til Israel. Senterets økonomi ble også rammet, og arbeidet med å få et brohode i USA fortsatte med ny tyngde. Presset på arbeiderne ved senteret var mangedoblet. Ikke bare var behovet for det lokale arbeidet minst like stort som før, en hadde også mindre å rutte med etter at utenlandske kursbidrag forsvant. I tillegg var en under terrorens press. I løpet av en 12 måneders periode fra 2001 til 2002 hadde vi 10 terroraksjoner innen en radius på 300 meter fra kontoret.

Det store skiftet kom i 2002. En amerikansk Caspari-stiftelse ble etablert ved årsskiftet 2001/2002. Med tett samarbeid mellom rektor, styreformann Reidar Hvalvik og Israelsmisjonens ledelse åpnet det seg for et organisasjonsmessig grep som møtte flere av Casparis utfordringer på en gang. Den Norske Israelsmisjon og Caspari-stiftelsen i USA inngikk en avtale om sameierskap av den samlede internasjonale Caspari-virksomheten. Avtalen innebar etableringen av en internasjonal Caspari-organisasjon med et internasjonalt styre som har den øverste ledelsen av den samlede virksomheten. Øverste leder ble International Director (undertegnede) som de neste årene har base i USA i forbindelse med oppbyggingen av arbeidet der. I Jerusalem ble mangeårig medarbeider og Director of Local Program, Lisa Loden, utnevnt til ny Managing Director. Sammen med Local Board leder hun den lokale virksomheten. Med dette har Israelsmisjonen bidratt til en radikal og harmonisk løsning som åpner for en helt ny dynamikk: Caspari Senter i Jerusalem i en mer lokal effektiv rolle, og åpning for vekst og innflytelse for Casparis internasjonale arbeid.

Torkild Masvie, f. 1956, cand.theol. MF 1981, praktikum MF 1982. Studier i Celle, Tyskland (1979), Fuller Theological Seminary, USA (1992), The Hebrew University, Jerusalem (1993-94). Stasjonsprest i Vardø 1982-83. Ansatt i NKSS 1983-92. Rektor ved Caspari Senter, Jerusalem 1994-2002. Caspari International Director, bosatt i USA 2002-.

Caspari Center 1994-2002: Reflections from its director

In this article the Caspari International Director presents his perspective on

the Caspari Center in Jerusalem where he served as director for the past 8 years. He outlines the changing environment faced by the center 10 years after its founding in 1982. The main new factors on the local scene were a growing Messianic community in a congregationalistic structure and a growing number of initiatives and actors. An obstacle to local growth of the center was its foreign and Lutheran image. As the leading academic center among Messianic ministries, the center chose to focus on pioneering new study, research and publication programs to make the issue of Jewish believers in Jesus unavoidable among both Western and younger churches. For the Messianic movement in Israel the center provided quality study programs and sharpened its focus on training the next generation of believers, and also by providing training for teams of young people reaching out to Israeli New Age tourists in India. With the outbreak of violence in Israel in 2000, courses for foreigners were canceled and the pressure increased on the staff. In the winter 2001/2002 a Caspari non-profit organization was established in the USA, followed by the establishment of a more autonomous international Caspari organization. This, together with the appointment of Ms. Lisa Loden, an Israeli Messianic leader, as the Managing Director in Jerusalem represent a new and important dynamic in the Caspari ministry.